

Abstrakty: w kolejności alfabetycznej Absztraktok: ábécésorrendben Abstraktit: aakkosjärjestyksessä

Zuzanna Bodziony

Język jako skarb narodu - ruch odnowy języka węgierskiego na przełomie XVIII i XIX wieku oraz współcześnie

W zapoczątkowanym oświeceniową myślą ruchu odnowy języka z przełomu XVIII i XIX wieku dostrzec można także ideały romantyzmu – epoki, która ów ruch przejęła. Był on swego rodzaju walką o zachowanie odrębności narodowej Węgrów poprzez ocalenie największego ich skarbu: języka. Celem referatu jest przyjrzenie się językowi węgierskiemu jako konstrukcji ulegającej nieustannym zmianom. Analiza obejmie przyczyny tych zmian – czynniki zarówno zewnętrzne, jak i wewnętrzny językowe, spośród których warto wspomnieć m.in. pobudki narodowościowe, moda językowa, dążenia izolacyjne grup społecznych oraz przemiany polityczne i techniczne. Główny nacisk położony zostanie na przegląd wykorzystywanych na przełomie XVIII i XIX wieku mechanizmów słowotwórczych i porównanie ich zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym, ze współczesnymi metodami tworzenia i rozpowszechniania neologizmów. Zestawienie to wykaże, że romantyczne dążenia do ochrony odrębności językowej są wciąż dla narodu węgierskiego kluczowe, co – chociażby poprzez odniesienie do analogicznych zmian zachodzących w polszczyźnie – należy uznać za rzecz wyjątkową.

Grzegorz Bubak

Postać Sándora Petőfiego w filmie *Wzburzyło się morze* (Föltámadott a tenger, 1953) oraz wybrane filmy fabularne oparte na twórczości tego poety

Film *Wzburzyło się morze* (Föltámadott a tenger, reż. Kálmán Nádasy), który powstał w okresie rakoizmu jest doskonałym przykładem działań propagandowych komunistycznego reżimu. Wykorzystano do tego celu pamięć o narodowym powstaniu, a także postaci historyczne kojarzone z walką o niepodległość, Józefa Bema i Sándora Petőfiego. Bohaterowie filmu postępują raczej hasłami walki klasowej, niż rewolucji okresu romantyzmu, a ukazane wydarzenia dostosowano do ówczesnie obowiązującej doktryny politycznej. W kontekście twórczości Petőfiego warto zauważyć, że kinematografia węgierska od samego początku swojego istnienia miała silne związki z literaturą. Twórcy bardzo chętnie sięgali po popularne dzieła literackie, aby wykorzystać je na potrzeby adaptowanych scenariuszy. Ten mechanizm działał zarówno w epoce kina niemego, jak i w okresach późniejszych. Dzieła pisarzy, a również poetów przenoszono na ekran, próbując pokazać, że sprawdzą się one w medium wizualnym.

Anna Buncler

Tryb życzący i Kalevala

Niemal każdy Fin zna pieśń Vala 'Przysięga', śpiewaną podczas składania przysięgi żołnierskiej, skomponowanej na wzór melodii węgierskiej pieśni ludowej, do słów napisanych pierwotnie przez Juliusa Krohna. Zawiera ona takie zwroty jak Kuullos pyhä vala, kallis Suomenmaa 'Ustysz świętą przysięgę, droga fińska ziemio' oraz Ollos huoleton, poikas valveil' on! 'Bądź spokojna, twój chłopiec czuwa'. Wyrazy kuullos 'ustysz' oraz ollos 'bądź' to formy archaicznego trybu życzącego w języku fińskim. Były one sporadycznie spotykane już u Mikaela Agricoli, ale to dzięki Eliasowi Lönnrotowi i jego Kalevali formy te przeżyły swój renesans i rozpowszechniły się w fińskiej poezji II połowy XIX wieku. Tematem referatu jest geneza tych form, ich występowanie oraz umiejscowienie w systemie gramatycznym języka fińskiego, a także ich związki z trybem rozkazującym.

Ariana Fabiszewska

Dziecko romantyczne w twórczości Júlii Szendrey

Celem niniejszej prezentacji jest przedstawienie sposobu ukazywania i postrzegania postaci dziecięcych w okresie romantyzmu, ze szczególnym uwzględnieniem twórczości Júlii Szendrey. Postać dziecka od czasu „odkrycia go” w XVII wieku i afirmacji w romantyzmie była symbolem ludzkiej kondycji. Prawdziwe zainteresowanie dzieciństwem w epoce romantyzmu zaczęło się od Jeana-Jacques'a Rousseau. Zauważył on w dzieciństwie stan naturalny, stworzony przez naturę i w niej pozostający. Poza Rousseau postać dziecka intrygowała również Friedricha Schillera, który dostrzegł w nim ciągły rozwój i bezpretensjonalność. Dziecko dla romantyków było idealnym sposobem na przekazanie założeń epoki. Trzy aspekty dzieciństwa, ukazywane przez twórców romantyzmu, to trzy niezwykle istotne elementy filozofii romantycznej: sentyment za tym, co dawne, bliskie poczucie śmierci oraz dążenie do nieskończoności. To właśnie w dziecku twórcy epoki widzieli kwintesencję swoich przeżyć, uczuć i wierzeń.

Gizińska Csilla

Petőfi. Ismét magyar lett a magyar. Egy ismeretlen lengyel dráma Petőfiről

Az előadás elején egy rövid áttekintést nyújtok a lengyelországi Petőfi-recepcióra vonatkozóan, ezzel is kontextusba helyezve a magyar költőről alkotott lengyel képet. 1975 -ben egy fiatal lengyel költő, Jan Marszałek néhány hónapot töltött ösztöndíjasként Budapesten, s az ott tartózkodása alatt két magyar vonatkozású műve is született – egy versciklus (Róza Petőfi ego [sic!] na pniu imperium / Petőfi rózsája a birodalom törzsén) valamint egy dráma (Petőfi [sic!] czyli znowu Węgier stał się Węgrem / Petőfi, azaz Ismét magyar lett a magyar). Az előadás témája csak a drámára vonatkozik, részletesen kitér a mű keletkezésének körülményeire, majd a szöveg és a szereplők rövid bemutatása után, arra szeretne rámutatni, hogyan épül egymásra a lengyel romantika irodalmi hagyománya a posztmodern intertextualitással és interkulturális vonatkozásokkal, úgy hogy e kettőt ötvözve egy rejtettebb értelmezéssel töltött, saját kora számára áthallásos művet hozzon létre.

Anna Grzeszak

Romantyzm po polsku i po węgiersku. Analiza porównawcza rzeczowników romantyzm i romantika

Celem wystąpienia jest wskazanie podobieństw i różnic między polskim wyrazem romantyzm i węgierskim wyrazem romantika. Porównanie opiera się na analizie definicji słownikowych oraz analizie danych korpusowych, obejmującej badanie kolokacji, frekwencji i dystrybucji tekstowej obu leksemów.

Hansági Ágnes

„...nem megy nekem az olyan istória”

Petőfi két falusi története és a magyar romantikus próza az 1840-es években

Arany János 1847. május 27-én Petőfi Sándornak írott levele fontos dokumentuma a Petőfi-próza kortársakra gyakorolt elementáris hatásának. Az *Életképek* 1847 első felében Petőfi két falusi történetét, *A nagyapát* és *A fakó leány s pej legényt* közölte. A két részben közreadott második elbeszélés megjelenése után alig két héttel Arany már a sikertelen kísérletről tudósítja barátját: maga is megpróbálkozott hasonló fikciós prózai szöveg írásával, az eredményt azonban kudarcként értékelte. A két Petőfi-novella kritikai fogadtatása távolról sem volt annyira elismerő, mint ahogyan arra Arany János leveléből következtethetnénk. Ennek az okát nem az újszerű tárgy vagy a Petőfitől talán kevéssé várt prózai szöveg, a novella szerkezeti és nyelvi sajátosságaiiban kell keresnünk. Petőfi ezekben a szövegekben a negyvenes évek új, a korábbi konvenciókat felforgató elbeszélő műfajával próbálkozott. Berthold Auerbach *Schwarzwälder Dorfgeschichten* című gyűjteményének Magyarországon is élénk recepciója a „falusi történetet” a korszak egyszerre divatos és innovatív narratív fikciós formájává tette, amelyet a negyvenes évek kritikai nyilvánossága a romantika meghaladásaként értelmezett. Az előadás arra keresi a választ, miként értelmezhető a falusi történetek viszonya a romantikához, és milyen hatást gyakorolt Petőfi két elbeszélése a magyar falusi történet, tágabban pedig a magyar novella 19. századi alakulására.

Damian Kaleta

Koń romantyczny. Językowy obraz konia w XIX-wiecznej węgierszczyźnie

Koń, jako jedno z najważniejszych dla człowieka zwierząt, stał się nieodłącznym elementem kultury i języka. O tym, jak ważną rolę pełnił w życiu społeczeństwa węgierskiego, świadczy bogactwo leksemów, które wykształciły się w języku węgierskim w celu precyzyjnego określenia m.in. umaszczenia, rodzaju chodu, wieku, płci czy też zdolności do rozrodu tego zwierzęcia. Koń stał się komponentem wielu przysłów i związków frazeologicznych, które nie tylko opisują jego wygląd i charakter, ale też odnoszą się do cech i zachowania człowieka. Celem referatu jest rekonstrukcja językowego obrazu konia w XIX-wiecznej węgierszczyźnie na podstawie analizy opisu hasła *ló* „koń” w słowniku Gergelya Czuczora i Jánosa Fogarasiego

Karolina Kaczmarek

Współistnienie języków i kultur w państwie wielonarodowościowym

Referat poświęcony zostanie problematyce kształtowania się, szczególnie na przestrzeni 18 i 19 wieku, tożsamości narodowych i rozwoju praw z tym związanych, w oparciu o odrębność językową

i/lub kulturową. W tym okresie wśród poszczególnych narodowości wzrastała świadomość potrzeby rozwoju i ochrony tejże odrębności. Napływ ludności Królestwa Węgier trwał dłużej, niż miało to miejsce w krajach Europy Zachodniej, a bliskość epoki, w której dojrzewała samoświadomość narodowości mogła powodować, że tendencje asymilacyjne w społecznościach napływowych traciły na sile na rzecz pielęgnowania i rozwoju odrębności. Część ludności napływowej zasymilowała się i zmadziaryzowała ale część utrzymała i rozwinęła swoją odrębność. Szacuje się, że pod koniec 18. wieku ludność węgierska stanowiła mniej niż 40% mieszkańców królestwa. Odrębność kulturowo-językowa różnych grup wpłynęła znacząco na funkcjonowanie Królestwa Węgier, stała się kartą przetargową w politycznych sporach, podstawą do kształtowania prawa oraz ścierania się idei.

Kiss Gy. Csaba

Nemzetté válás Kelet-Kelet-Közép-Európában – himnuszok kíséretében

Europa Srodkowo-Wschodnia valójában Közép-Európa keleti részét jelenti. Szűcs Jenő (1980) "harmadik Európája" ez: rendkívüli etnikai és vallási sokszínűséggel, geopolitikai szempontból pedig nagyjából a német és orosz "világ" között, nemzetállami törekvésekkel – birodalmi integrációk keretében.

Térségünk politikai és társadalmi adottságai – önálló államiság hiányával – nem egy tekintetben különböztek a modern nemzet létrejöttének Nyugat-Európában ismert feltételeitől. Így érthetően nálunk különös jelentősége volt a nemzet-építés kulturális dimenziójának, a közösségi emlékezetet alakító és a nemzeti jelképvilágot megteremtő szépirodalomnak. A romantika kora volt a modern nemzetté válás meghatározó időszaka, ekkor születtek, illetve emelkedtek nemzeti jelképpé a később himnuszoként elfogadott költemények. Az előadás ennek a folyamatnak bemutatására óhajt vállalkozni összehasonlító művelődéstörténeti szemlélettel.

Martyna Kokotkiewicz

Lydia Koidula i estoński narodowy romantyzm (online)

Lydia Koidula to najprawdopodobniej najbardziej wyrazista postać estońskiego narodowego romantyzmu. Autorka 300 utworów lirycznych, niemalże równie licznych dzieł prozatorskich, równocześnie nazywana jest matką estońskiego dramtopisarstwa. Inspirowała i wciąż inspiruje kolejne pokolenia pisarzy i pisarek zarówno w Estonii, jak i w bratniej Finlandii. Równocześnie pozostaje wciąż autorką nieco zagadkową dla czytelników i badaczy spoza tego obszaru. Celem wystąpienia jest przybliżenie sylwetki Lydii Koiduli i próba zainspirowania literaturoznawców do badań nad jej twórczością.

Paweł Kornatowski

Romantyzm a sprawa samogłoski [e] w języku węgierskim

Jedną z najbardziej dyskusyjnych kwestii wokół samogłosek współczesnego języka węgierskiego jest status samogłoski [e]. Kontrowersje wokół niej wynikają z faktu, iż z jednej strony przez wielu rodzimych użytkowników języka węgierskiego [e] nie jest odróżniana od [ɛ], co każe obie głoski przyporządkować do tego samego fonemu, z drugiej zaś strony niektórzy badacze dostrzegają ich funkcjonalną odmienną, w konsekwencji traktując jako realizacje dwóch różnych fonemów. Na przestrzeni wieków rozróżnienie obu samogłosek ograniczało się właściwie do niektórych dialektów języka mówionego, a prób standaryzacji ich pisowni praktycznie nie podejmowano. Dopiero

romantyczne dążenia do ukształtowania jednolitego języka narodowego wydają się przetomowe w tej kwestii. Czy XIX-wieczna reforma językowa rozbudziła czy pogrzebała nadzieje /e/ na obecność w inwentarzu węgierskich fonemów?

Koutny Ilona

Bolyai János, a meg nem értett zseni próbálkozása a tökéletes magyar nyelv rekonstruálására

A romantikus életérzés része az ideális megoldásoknak a múltban való keresése. Bolyai János, a meg nem értett matematikus zseni magányába visszavonulva az ideális magyar nyelvet próbálja rekonstruálni az Üdvtana keretében. Az előadás azt vizsgálja, hogyan néz ez ki és hogyan illik az Umberto Eco által is kutatott tökéletes nyelv keresésébe.

Michal Kovář

Sex 'n' violence. Cryptic celebration of sexuality in Anders Fjellner's pre-Kalevalaic work

The paper consists of two topics. The first one is the relationship of the Sami epic *Päiven parne'* written by the pietistic pastor and writer Anders Fjellner (1795–1876) to the Kalevala. Kovář would like to explain a hypothesis that the Kalevala did not stand as a "pretext" to the *Päiven parne'*, but the texts are parallel, constructed upon a generic "architext". The second topic of the speech is the main theme of the epic *Päiven parne'*. Unlike the Kalevala, the Sami epic is ethnogonic. It explains the origin of the Sami. The theme of sexuality and fertility is therefore crucial here, however partly, when it comes to the male part of erotic, covered by specific symbols. Why is the male (or Sami?) sexuality depicted indirectly, contrarily to the description of erotic thoughts and manners of the Giant's daughter? Can we detect a subversive intertextual layer in the epic pointing to Old Norse myths, or such prejudiced texts like the *Lappiae descriptio* by Damiaõ de Góis, or the Scandinavian ethiological anecdotes concerning the origin of the Sami? Did Hamsung get Fjellner's message before he has written *Den siste glæde* (1912) consisting his rough racist picture of the „carnal Sami”?

Margócsy István

Petőfi fogadtatástörténete

A Petőfi Sándor halála óta eltelt több mint másfél évszázad igen sokszor és sokféleképpen emlékezett meg a költőről.

Fogadtatása négy szinten értelmezhető: egyrészt a nemzeti/nép emlékezet mitikus képzetkörében, másrészt a forradalmár költő politikai értelmezéseinek terében, harmadrészt abban a hatalmas szépirodalmi hatásban, amelyet Petőfi költészete napjainkig megszakítatlanul képvisel, negyedrészt pedig az életműnek irodalomtudományi feldolgozásában.

Petőfi fogadtatástörténetében nagyon éles korszakhatárok észlelhetőek: másként viszonyultak hozzá a forradalom bukás után, az elnyomatás éveiben, s másképpen a kiegyezés korszakában. A 19. Század fordulóján elkezdődött Petőfi eszméinek közelítése a munkásmozgalom célkitűzéseihez – s a huszadik századon keresztül végig nagyon éles viták voltak Petőfinek forradalmár és konzervatív interpretációi között.

A szocializmus korszakában az irodalom terén Petőfi lett az irodalmi eszménykép, s alakjából a szocializmust előkészítő forradalmár figuráját akarták megcsinálni; e törekvés a Petőfi-interpretációkat erőteljesen egyoldalúságba kényszerítette.

Kijelenthetjük: a rendszerváltás óta, hogy az ideológiai nyomás megszűnt, a Petőfi-kutatás újra kivirágzott: a Petőfi-életmű az újabb irodalomtudományos módszerek vizsgálati fényében sok új értelmezést nyert, s sok olyan új tudományos kontextus lehetősége is felmerült, amelyekről a korábbiakban nem is gondolkodtak.

S emellett Petőfinek a közönség körében tapasztalható népszerűségét jól mutatja, hogy a slam poetry követői is hasznosítják az ő életművét.

Nagy Julianna

A természeti képek a lírai én alakulásában

Az előadás a funkcionális kognitív szemantika és poétika alapján (Simon 2018; Stockwell 2002) vizsgálja a lírai én reprezentációját Arany János költészetében. A lírai én vizsgálatához két oldalról kell, hogy közelítsünk: egyrészt a személyjelölés felől (Tátrai 2018), melyet a kognitív nyelvészet jelöl ki, másrészt a lírai én poétikai értelmezhetősége felől. Az előadás célja, hogy ezeket összeegyeztetve jussunk közelebb a lírai én meghatározásához kiválasztott versekben. A természeti képek a lírai én alakulásának egy érdekes kérdéskörét adják, hogy ehhez közelebb kerüljünk fontos megvizsgálni azokat a természeti képeket, melyek nyelvileg reprezentálódnak, és azt, hogy miképpen kapnak szerepet Arany János verseiben. Az előadás célja, hogy a természeti képek (pl.: évszakok) sokszínűségének és a lírai én viszonyának kapcsolatát értelmezzük.

Irodalom:

Kulcsár Szabó Zoltán 2007. Metapoétika. Nyelvszemlélet és önprezentáció a modern költészetben. Budapest: Kalligram Kiadó.

Simon Gábor 2018. A megszemélyesítés szemantikai sémái József Attila leíró költeményeiben. Magyar Nyelvőr 142: 328–354.

Stockwell, Peter 2002. Cognitive poetics. An introduction. Routledge, London, New York.

Tátrai Szilárd 2018. Hárman egy ladikban. Kontextualizáció, perspektíválás és személyjelölés a dalszövegekben. Magyar Nyelvőr 142: 310–327.

Nagy László Kálmán

Az ezerarcú szerelem a lengyel és a magyar romantikában

Az ezerarcú lengyel és magyar romantika képétől elválaszthatatlan a kis túlzással szintén „ezerarcúnak” nevezhető szerelem ábrázolása nemzeti irodalmainkban. Ezen, egyik legfontosabb emberi érzés sokszínű bemutatása a romantika valamennyi irodalmi műnemének sajátja. A korszakról alkotott sztereotípiák, mint a szentimentalizmusban gyökerező boldogtalan, beteljesületlen szerelem, meddő vágyakozás motívuma, valamint az „égi” és „földi” szerelem dichotómiája (Mickiewicz Maryla Wereszczakównához írott költeményei, Vörösmarty Etelka-versei, illetve a Csongor és Tünde) ugyanúgy hozzátartozik a korszakhoz, mint a fellángoló szerelem örömteli és spontán lereagálása Petőfinél, vagy a szinte hungarikumnak számító hitvesi szerelem ábrázolása szintén Petőfi, illetve Arany költészetében. A lengyel romantikában is párját ritkítja

Fredro szerelem-ábrázolása a *Śluby panieńskie* c. komédiában, amelyben szerzője erősen polemizál a korszak közkedvelt irodalmi sémáival.

Németh Zoltán

Petőfi-misztifikációk (Petőfi Sándor 1989 után írt versei)

A posztmodern irodalom egyik jellegzetes eljárását képezik a különféle elbizonytalanítási technikák, amelyek szerzői alteregók, álnevek, szerepjátékok létrehozójaként jelennek meg. Az ilyen típusú misztifikációk karakteres részterületévé váltak az ún. barguzini Petőfi-versek, vagyis – a fikció szerint – Petőfi Sándor 1849 után, Szibériában írt versei. Az előadás az irodalmi misztifikáció kérdésével foglalkozik, a magyar költők 1989 után írt barguzini Petőfi-verseivel.

Heli Rantala

From Literature to Revolution? – The Problem of Finnish Romanticism

Magdalena Roguska-Németh

Sándor Petőfi w węgierskich historiach literatury XXI wieku

Twórczość Sándora Petőfiiego jest jednym z najlepiej zbadanych obszarów literatury węgierskiej. O Petőfim powstało bardzo wiele prac, artykułów, opracowań, monografii. Celem wystąpienia jest przyjrzenie się temu, jak Petőfi postrzegany jest przez współczesnych historyków literatury. Materiał do analizy stanowią trzy rozdziały w całości poświęcone twórczości poety, które znalazły się w historiach literatury węgierskiej wydanych po roku 2000.

Jerzy Snopek

„Dwa narody się w nas zjednoczyły”

BEM – PETŐFI

Próba ukazania wzajemnych relacji dwóch bohaterów węgierskiej Wiosny Ludów i walk narodowyzwoleńczych w latach 1848–1849 jako reprezentantów dwóch zaprzyjaźnionych narodów. We wzajemnym stosunku Bema i Petőfiiego wyrażającym się w ich postawach autor próbuje odstąpić przykłady odchodzenia obydwu bohaterów od esencjalnych cech ich charakteru i osobowości: od dumnej kontestacji wszelkich autorytetów w przypadku Petőfiiego oraz od nacechowanej sprawiedliwością, ale i bezwzględnością postawy Bema wobec niesubordynacji podwładnych. W obu przypadkach autor dopatruje się przejawów pokory w imię wartości wyższych i ponadindywidualnych.

Łukasz Sommer

From Königsberg to Băile Tușnad: legacies of romantic linguistics

In July 2022, the Prime Minister of Hungary Viktor Orbán famously stated that his country views Russia's current assault on Ukraine as a "war between two Slavic nations" and therefore not one for Hungary to become involved in. In my presentation, I would like to focus on the intellectual tradition behind this statement, taking the concept of "Slavicity" as a starting point. The idea of ethnolinguistic

origins as a factor in political decisions is not new; in fact one could argue it is rooted in a very Romantic tradition of looking at language and ethnicity, a tradition which has frequently been politicized. It originates in the Herderian notion of language as intricately bound with the human way of experiencing the world. The bond between human communicative and cognitive powers has strong philosophical consequences for interpreting language diversity: rather than a legacy of divine punishment (as told in the Biblical story of Babel), it is shown to reflect an essential diversity of collective experiences, sensitivities and ways of reasoning. This perspective was an intellectual boost to many nationalist movements rising across 19th century Europe. Combined with the concurrent development of comparative and historical linguistics and the concept of languages forming families, it encouraged the description of language (language as such as well as any particular language) as an organic entity. Consequently, it gave academic credentials to the idea that speakers of related languages are themselves related, in spirit and "blood", an idea which often found expression in a characteristic mix of linguistic and racial categories. While academic linguistics seems to have moved away from this view of language, it lingers on in our cultural imagination and continues to surface in public rhetoric.

Elżbieta Szawerdo

Transmedialność twórczości Sándora Petőfiego

Na przykładzie twórczości Sándora Petőfiego chciałabym przedstawić rolę transmedialności w utrzymaniu popularności jego utworów, a także zjawisko konwergencji, które skłania do nowej interpretacji jego dzieł. Treść utworów literackich została przeniesiona na wiele platform medialnych, takich jak m.in. filmy, adaptacje teatralne, musicale i związane z nimi piosenki. Wiersze Petőfiego ożywały też w aranżacjach muzycznych m.in. takich zespołów węgierskich jak Illés czy Kormorán. Hasła głoszone w latach 1848/49 stawały się aktualne także w dwudziestowiecznej historii Węgier a i w XXI wieku nie tracą na aktualności. Dzięki transmedialnej narracji Petőfi zostaje odkrywany na nowo a jego twórczość ma szansę trafić do dużej grupy odbiorców w różnym wieku nie pozwalając zapomnieć o wybitnym, czołowym przedstawicielu węgierskiego romantyzmu.

Tapolcai László

A "Szent hegy" meghódításának motívuma Petőfi Sándor: János vitéz valamint Gallus Anonymus Cronicae et gesta ducum sive principum Polonorum című művében

A Szent Hegy motívuma az ókor óta különböző kultúrák mitikus és epikus hagyományában szerepel az égi istenek illetve szentek lakhelyeként. Halandóként csak kivételes képességű, kiválasztottak, vallásalapítók, vagy héroszok hódíthatják (mászhatják) meg. A hegyet meghódítani akaró embernek számos emberfeletti erőt igénylő akadályt kell leküzdenie, míg feljut a Szent Hegy tetejére. Ha sikerrel jár, egészen más emberként jön le, mint korábbi életében volt. Gyakran a Hegy megmászása a hős utolsó próbája azelőtt, hogy fő küldetését teljesítené. Bár a János vitéz és Gallus Anonymus Gesztája mind célját és keletkezési idejét, mind műfaját, témáját, illetve lehetséges „fogyasztóit” tekintve lényegesen különbözik egymástól, jelentős szerepet kap bennük a Szent Hegy meghódítása, akár János vitéz, akár III. (Ferdeszájú) Boleszló lengyel fejedelem által.

Török Katalin

“Romantikus”-e a magyar nyelv?

Az előadás célja, hogy ne irodalomtörténeti korszakként tekintse, hanem nyelvi szempontból közelítse meg a „romantikát”. Feltárja annak etimológiáját, szócsaládját, jelentéskörét. A nyelv különböző szintjeit tanulmányozva próbáljon meg választ keresni a címben feltett kérdésre. Vizsgálja, hogyan lehet az egyes hangoknak, illetve azok kapcsolatának romantikus tete, gazdage szókincsünk romantikus kifejezésekben, továbbá azt, hogy hogyan fogalmazhatunk meg valamit romantikusan egy hosszabb gondolatsorral. Színes példákon keresztül megkísérli bemutatni, hogyan önthetjük szavakba romantikus érzéseinket magyar nyelven különféle nyelvi rétegekben.

Katarzyna Wojan

Wpływ romantyzmu na fińskie imiennictwo osobowe

W wystąpieniu w sposób syntetyczny zostanie nakreślony wpływ romantyzmu narodowego na rozwój fińskiego imiennictwa osobowego i jego nowy kształt. Przedstawione zostaną główne tendencje obecne w procesie kreacji, modyfikacji, transferze i fennicyzacji imion oraz nazwisk. Ówczesne akty onimotwórcze implikowane były takimi zjawiskami/czynnikami ekstralingwistycznymi o charakterze konsolidacyjnym, jak: narodowe przebudzenie; mentalnościowe dążenia do samookreślenia i ukształtowania własnej tożsamości oraz wzmocnienia narodowej świadomości; powrót do korzeni (przydanie mitografii nowych znaczeń, duma wspólnotowościowa) itd. Fenomen ugruntowania się „romantycznych imion” jako specyficznej warstwy fińskiej antroponimiki pokazany zostanie jako skorelowanie z historyczno-kulturowym procesem dziejowym, którego elementami są: restytucja dziedzictwa narodowego (kulturowego, językowego), apologia fińskości, nobilitacja patriotyzmu, uzewnętrznianie narodowego indywidualizmu itd. Analizą zostaną objęte imiona osobowe, używane i tworzone zarówno w dobie romantycznej (np. Rauha, Suometar, Aimo, Heimo, Onni, Toivo), jak i w czasach późniejszych, a będące sukcesją romantyzmu. Symboliczne miejsce w fińskim antroponimikonie zajmują imiona zaczerpnięte z eposu Kalevala oraz dorobku folkloru karelo-fińskiego. Autorka referatu formułuje następującą tezę: fińskie „romantyczne” imiennictwo osobowe konstytuuje narodowy onimiczny obraz świata.

Instytut Liszta
Węgierskie Centrum Kultury
Warszawa

Nemzeti Kulturális Alap

IM. WACŁAWA FELCZAKA

PETŐFI®

INSTYTUT
WSPÓŁPRACY
POLSKO-
WĘGIERSKIEJ